

Barba

Maribor, 12. okt. 1934

Leto II.

Posamezna številka Din 1.50 • Velja na mesec po pošti dostavljen Din 6.—
za inozemstvo Din 10.— • Uredništvo in uprava: Gregorčičeva ulica 26
Telefon 29-70 • Poštni čekovni račun 10.502 • Izhaja vsak petek • Oglasi po tarifi,

Stev. 41

Zločinska roka je uničila življenje Velikega. Danes plakamo ob njegovi krsti in se v globoki žalosti klanjamo Njegovemu spominu. Naše besede ne morejo izraziti globoke žalosti, ki nas navdaja. Naše besede so le jec-ljanje nebogljenca, otroka, ki je izgubil svoje naj-dražje

Živel kralj Peter II.!

Kralja Aleksandra ni več...

Umrli je kralj, a ni umrla njegova domovina!

Ko se v nemi, neizmerni boli uklanja-mo usodi, nas vendar tolaži misel, da ne bo izgubljeno, kar si je priboril naš veliki Ujedinitelj, da nam je ostala krepka nada in vera v prvorojenem sinu, v katerega so se tako zgodaj uprle vprašujoče oči zgodovine.

Kak ponos nas je navdal pred 11 leti, ko so 6. septembra 1923 topovski strelji naznanili, da se je rodil kraljevič in smo z njim dobili poročstvo srečne bodočnosti Jugoslavije.

S kako radostjo smo zasledovali njegov razvoj, ko smo spoznavali v njem zdravega človeka krepke volje in blagega srca. Kajti Nj. Vel. kralj Aleksander se je zavedal, kakšna dolžnost čaka malega Petra, pa je bilo zato njegovo

geslo: »Peter mora delati vse, kar delajo njegovi šolski tovariši.« Ne sme in ne more biti nikake izjeme, ker je prestolonaslednik. Ni ga treba pri delu v ničemer odvajati od drugih otrok. Najprej dolžnost, potem vse drugo.

In kako smo ga sprejemali v naši divni Sloveniji. Saj je prebil pri nas vse počitnice; še pozimi je zahajal k nam na Bled. Pri nas si je krepil duha in telo, med nami se kretal, nas je spoznaval in tako je zgodaj postal že naš skrit ponos.

Ves čas svojega studija je kazal velike duševne zmožnosti. Letos pa, ko se je razvijal v slovitem angleškem kolegiju, ga je pozvala usoda domov ter mu v nežne roke izročila težko kraljevsko žezlo.

Naj živi Njegovo Vel. kralj Peter II.!

Žalovanje za Velikim Kraljem

V državnem odboru za pogreb so: divizijski general Rad. Krstić, pomočnik ministra vojske in mornarice, divizijski general Mil. Ječmenić; prvi adjutant Nj. Vel. kralja, divizijski general Dim. Trnjević, maršal dvora, Predrag Lukić, pomočnik notranjega ministra, Vitomir F. Konstantinović, pomočnik finančnega ministra, Momčilo Jurjić, pomočnik zunanjega ministra, Borivoje Djurišić, pomočnik prometnega ministra, brigadni general Drag. Popović, pomočnik poveljnika mesta Beograda, Miloje Ostojić, načelnik proračunskega oddelka finančnega ministrstva, Sokrat Petrović, načelnik pravosodnega ministrstva, Dragutin Lazić, načelnik notranjega ministrstva. Odbor zaseda v poslopiju ministrstva za vojsko in mornarico in naznanja sledeče sklepe:

I. Prenos smrtnih ostankov Nj. Vel. Kralja na kraljevsko vojno ladjo »Dubrovnik« v Marseillu. To bodo objavili v prestolnici in na sedežih banskih uprav s topovskim streljanjem vsakih pet minut od 15 do 18 dne 10. oktobra. Razen tega bodo po vsej kraljevini zvonili zvonovi v vseh cerkvah po 5 minut vsako uro do dneva pogreba. V džamijah in sinagogah bodo posebni obredi.

II. Narodna žalost se prične 9. oktobra 1934 in bo trajala 6 mesecev do 9. aprila 1935.

III. Podrobni razpored pogreba bo objavljen naknadno.

Ministrski svet je na svoji seji sprejel predlog državnega odbora za pogreb Nj. Vel. kralja, ki se glasi:

Žalost za blagopokojnim kraljem Aleksandrom I. naj traja 6 mesecev od 9. oktobra 1934 do 9. aprila 1935. leta. Prvih 6 tednov od dneva smrti, to je od 9. oktobra 1934 do 21. novembra 1934 bo globoka žalost. V tem času se ne morejo vršiti nobene javne veselice in plesi. Do pogreba in tri dni po njem se ne morejo vršiti nobene reprodukcije n zabave.

Državna žalost bo v tem: Na vseh državnih in samoupravnih uradih bodo ves čas globoke žalosti razobešene črne zastave. Nato pa se razobešijo do konca državne žalosti zastave po potrebi na pol droga.

Uradništvo bo nosilo med globoko žalostjo navadne znake žalosti, to je črne ovratnice in žalne trakove na levem rokavu. Vse listine iz državnih uradov bodo ves čas žalosti črno obrobljene in bodo nosile pečat iz črnega voska.

Jugoslovanskemu narodu!

NAŠ VELIKI KRALJ ALEKSANDER I. JE PADEL 9. OKTOBRA OB 4. POPOLDAN V MARSEILJU KOT ŽRTEV PODLEGA ATENTATA.

S SVOJO KRVJO JE KRALJ MUČENIŠKO ZAPEČATIL DELO ZA MIR, RADI KATEREGA SE JE NAPOTIL V ZAVEZNIŠKO FRANCijo.

NA PRESTOL KRALJEVINE JUGOSLAVIJE JE PO ČLENU 36. USTAVE STOPIL NJEGOV PRVOROJENI SIN NJEG. VELIČANSTVO KRALJ PETER II.

KRALJEVSKA VLADA, VOJSKA IN MORNARICA SO POLOŽILI PRISEGO ZVESTOBE NJ. VELIČANSTVU KRALJU PETRU II.

VLADA KRALJEVINE JUGOSLAVIJE, KI VRŠI ZAČASNO NA OSNOVI ČLENA 45. USTAVE KRALJEVSKE OBLASTI, JE SKLICALA NARODNO PREDSTAVNIŠTVO K SKUPNEMU ZASEDANJU NA DAN 11. OKTOBRA, DA POLOŽI PRISEGO V ZMISLU ČLENA 59. IN ČLENA 42. USTAVE.

S SVOJIMI ZADNJI MI BESEDAMI, KI JIH JE BLAGOPOKOJNI KRALJ UMIRAJOČ JEDVA IZGOVORIL, JE V SVOJEM NEIZMERNEM RODOLJUBJU ZAPUSTIL NAŠEMU NARODU TOLE SPOROČILO:

»ČUVAJTE JUGOSLAVIJO!«

KRALJEVSKA VLADA POZIVA VES JUGOSLOVANSKI NAROD, DA TO SVETO ZAPOVED ZVESTO IN SPOŠTLJIVO IZPOLNI.

V BEOGRADU, DNE 9. OKTOBRA 1934.

Predsednik ministrskega sveta M. T. UZUNOVIĆ, s. r.; kmetijski minister in zastopnik zunanjega ministra dr. DRAGUTIN KOJIĆ, s. r.; prosvetni minister dr. ILIJA ŠUMENKOVIĆ, s. r.; pravosodni minister BOŽIDAR MAKSIMOVIĆ, s. r.; minister za telesno vzgojo naroda dr. GRGA ANDJELINOVIĆ, s. r.; minister za trgovino in industrijo JURAJ DEMETROVIĆ, s. r.; finančni minister dr. M. DJORDJEVIĆ, s. r.; minister za gradnje dr. STJEPAN SRKULJ, s. r.; notranji minister ŽIVOJIN LAZIĆ, s. r.; minister za socialno politiko in narodno zdravje dr. F. NOVAK, s. r.; minister vojske in mornarice armijski general M. MILOVANOVIĆ, s. r.; minister za gozdove in rudnike dr. ULMANSKI, s. r.; prometni minister OGNJEN KUZMANOVIĆ, s. r.

Oporoka Velikega pokojnika

Beograd, 10. oktobra.

Sestavljeno v kraljevskem dvoru na Dedinju, dne 9. oktobra 1934 ob 20. uri.

Na povabilo Njegovega kraljevskega Visočanstva kneza Pavla so prišli v dvor: predsednik ministrskega sveta g. Nik. T. Uzunović, upravnik dvora g. Manojlo Lazarević in poveljnik kraljeve garde armijski general g. P. R. Živković. Prisoten je bil tudi prvi adjutant Nj. Vel. kralja divizijski general g. Mil. J. Ječmenić.

Njegovo kraljevsko Visočanstvo knez Pavle je sporočil prisotnim, da je od zunanjega ministra g. Bogoljuba Jevtića in maršala dvora g. Dimitrijevića prejel iz Marseilla brzojavno poročilo o atentatu na Nj. Vel. kralja Aleksandra I. in da je Nj. Vel. kralj podlegel.

Po tem sporočilu je Nj. kraljevsko Visočanstvo knez Pavle izročil predsedniku ministrskega sveta g. N. Uzunoviću v prisotnosti gori navedenih kuvertu z napisom:

»To je lastnoročna listina, ki sem

jo napisal na osnovi člena 42. ustave kraljevine Jugoslavije od 3. septembra 1931. leta.

Aleksander.

G. ministrskemu predsedniku!

Ta kuverta je zaprta in zapečaten z dvema pečatoma iz rdečega voska, na katerih je vtisnjen grb kraljevega doma.

Predsednik ministrskega sveta g. N. T. Uzunović je v prisotnosti Njeg. kraljevega Visočanstva kneza Pavla in gori navedenih odprl kuvertu in v njej našel na modri poli konceptnega papirja akt, podpisan lastnoročno po Nj. Vel. kralju, ki se glasi:

Sestavljeno 5. januarja 1934 leta na Bledu.

Po svobodni volji in v svojem najboljšem prepričanju, da s tem najbolje služim interesom mile domovine, kraljevine Jugoslavije, svojega draga naroda in svojega kraljevskega doma:

Odrejam na osnovi čl. 42. ustave kraljevine Jugoslavije, da za primer, da prestolonaslednik iz vzrokov na-

šetih v čl. 41. ustave, ne more vršiti kraljevske oblasti, vrše namestniško oblast:

1. Nj. kraljevo Visočanstvo knez Pavle Karagiorgij;
2. dr. Radenko Stanković, senator in minister prosvete;
3. dr. Ivo N. Perović, ban savske banovine.

Kot namestnika za kneza Pavla določam armijskega generala Vojislava Tomića, poveljnika Beograda;

kot namestnika za dr. Radenka Stankovića določam Jovana Banjanina, senatorja;

kot namestnika dr. Perovića določam dr. Zeca, senatorja.

Ta akt sem napisal in podpisal lastnoročno v dveh izvornikih, od katerih bo enega hranila Nj. Vel. kraljica, drugega predsednik ministrskega sveta.

Oba izvoda tega akta sta kuvertirana in zapečaten z mojim podpisom.

Aleksander Karagiorgijević
kralj Jugoslavije.

Temu protokolu se priloži pravkar navedeni akt od 5. januarja 1934. leta z Bleda.

Prečitali smo in overovali:

Pavle, s. r., predsednik min. sveta Nikola T. Uzunović, uprav. mesta Beograda Man. Lazarević, poveljnik kraljeve garde Peter R. Živković, I. adj. Nj. Vel. kralja diviz. general N. J. Ječmenić.

Iz kabineta predsednika ministrskega sveta št. 220 od 9. oktobra 1934. leta.

Nacionalnemu delavstvu!

Ves o gnusnem zločinu, ki je prestrigel nit življenja našemu preljubljenemu vladarju, kralju Aleksandru I., je globoko pretresla naše vrste. Viteza najplemenitejšega srca, ki je bilo vedno na strani ponižanih in razžaljenih, ni več med živimi.

Tovariši! Ohranimo mirno kri! Z dostojanstvenim molkom bo nacionalno delavstvo najboljši odgovorilo na nesrečo, ki jo je zločinska roka prizadejala naši ljubljani domovini.

Naše nacionalno delavstvo prosimo, da vse napovedane shode sestanke in zborovanja do nadaljnjega v znak žalosti odpove. Pri žalnih manifestacijah naj se pridruži ostalim nacionalnim organizacijam.

Svojo globoko ljubezen in neomajno zupanje, ki smo ga gojili do našega iskreno ljubljenega kralja Aleksandra, bomo ohranili tudi našemu novemu kralju Petru II., vedno pa bomo nosili v mislih poslednje besede velikega kralja Ujedinitelja, ki jih je še izrekel kot sokol s strtimi krili:

ČUVAJTE JUGOSLAVIJO!

SLAVA KRALJU ALEKSANDRU I.

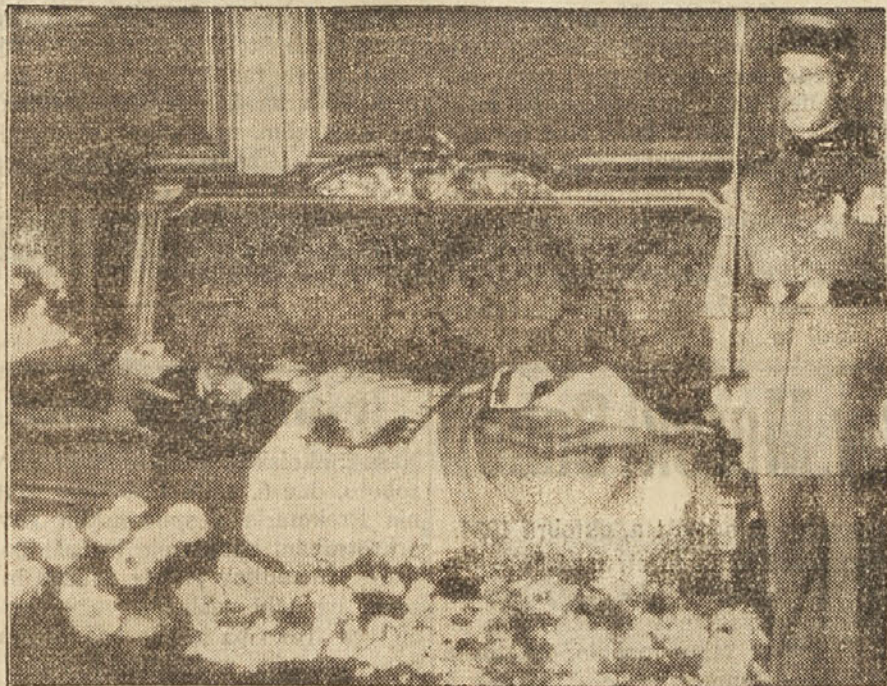
ŽIVEL KRALJ PETER II.

ŽIVELA VELIKA IN MOČNA KRALJEVINA JUGOSLAVIJA!

IZVRŠEVALNI ODBOR NARODNE STROKOVNE ZVEZE V LJUBLJANI

Jugoslovanski nacionalisti ob krsti svojega Voditelja

Verujemo v našega novega čuvarja jugoslovskega edinstva, kralja Petra II.

Jugoslovanski nacionalni revolucionarni pokret je rodila vstaja Karadjordjevičev, ki je bila velikanskega pomena za nacionalno in socialno osvobodjenje vseh tlačenih narodov na Balkanu in v srednji Evropi.

Peter Mrkonjić, vojni dobrovoljec, je v revolucionarni deželi zbiral in organiziral dobrovoljce-vstaše in dal pravi smisel vstaji bosansko-hercegovinske raje. Po svojem poreklu, značaju in načelih je bil On izbran po volji naroda za kronanega voditelja jugoslovanskega Pijemonta, za vladarja, ki je preporočil Srbijo in ji omogočil, da je odigrala vodilno vlogo v zgodovinski borbi za osvobodjenje vsega Slovanskega Juga. Njega so smatrali za svojega Kralja vsi zavezni Jugoslovani izven Srbije.

Ko se je kralj Peter podal na krvavo Kosovo, je vzel s seboj svojega sina princa regenta Aleksandra. Na Kumanovem je stopil na areno zgodovinskega bojišča Aleksander Karadjordjevič. Pod vodstvom regenta Aleksandra je bil sredi vojnega kaosa jugoslovanski narod vojaško zedinjen. On je bil poklican, da je uresničil ideale svojih pradedov in sanje nas vseh, ki smo danes združeni v svobodni in močni Jugoslaviji. Kralj Aleksander, ki je spoznal intimne želje in težnje jugoslovanskega naroda na zgodovinskih zborskih, ko je odmeval glas vojnih trup po vsem Balkanu in po vsem svetu, kralj Aleksander, ki je vselej gledal s svojega prestola na narod in državo kot celoto, je bil 6. januarja 1929. poklican, da pravično reši naš notranji narodni in državni problem. Z zgodovinsko proklamacijo, namenjeno njegovemu dragemu narodu, vsem Srbom, Hrvatom in Slovincem, je dal državi pravo ime, v kateri se edino pravilno izraža državno edinstvo jugoslovanskega naroda, dal je naši narodni vojski, ki je ustvarila Jugoslavijo, jugoslovansko zastavo in s tem izvršil zgodovinsko potrebo eminentne važnosti.

Najvišji narodni in državni interesi ter njihova bodočnost so mu naložili, da se je kot vladar in sin jugoslovanske zemlje obrnil neposredno na narod in mu odkrito in iskreno sporočil to, kar mu je nalagala njegova ljubezen do domovine. Med narodom in kraljem ni smelo biti več posredovalca, zato je po tolikih prestopnih naporih in potrpežljivosti, ki jo je izkazal v izvrševanju svojih visokih dolžnosti, ko je njegovo dušo trgal obupni klic narodnih množic, razgnal parlament, ki je bil radi mučne nestrpnosti in strupene zagrizenosti oškropljen s krvjo. Parlamentarizem, ki je bil kot politično sred-

stvo po tradicijah njegovega nepozabnega očeta ostal tudi njegov ideal, so pričele v tistih časih zaslepljene politične strasti zlorabljati v taki meri, da je postal zapreka za vsako plodnosno delo v državi.

Čuvati narodno edinstvo in državno celoto to je bil najvišji cilj njegovega vladanja. Iz vsega tega sledi, da si nikdo želel bolj ureditve in konsolidacije razmer v državi kot On, ki je bil prepričan, da so vsi njegovi podaniki iskreno razumeli svojega kralja in da mu bodo najvernejši pomočniki pri njegovih bodočih naporih, ki imajo zgolj en smoter, da se v najkrajšem času doseže ustvaritev onih ustanov, one državne uprave in one državne ureditve, ki bi najbolj odgovarjala splošnim narodnim potrebam in državnim interesom. En narod po srcu in duši, to je bila želja našega junaškega vladarja. V Evropi ni bilo kronane glave, ki bi bila svojemu narodu bližja, kakor je bil jugoslovanski kralj. On je bil prvi sin svoje zemlje, ker je dinastija Karadjordjevičev izšla iz naroda.

Jugoslovanski nacionalisti smo imeli v pokojnega vladarja neomajno vero in smo živeli v prepričanju, da je on porok našega jugoslovanskega edinstva. Z njegovo smrtjo to naše prepričanje ni strto, danes živi še bolj v nas, ker verujemo prav tako v našega novega čuvarja kralja Petra II. — Ko se ob krsti velikega kralja tužni klanjamo njegovemu spominu, zremo z velikimi nadami v novega kralja, našega novega voditelja, v veliko in svetlo bodočnost Velike Jugoslavije!

Vtisi marseillske tragedije v Mariboru

Deveti oktober. Nekaj minut pred osmo zvečer. Publika vre pred gledališče, pred kino, po promenadi. Kakor vsak večer. Vendar srečavaš zdaj pa zdaj človeka, ki te nezaupno motri izpod čela. Čemu? Tam si še petata dva in se plaho ozirata. Prvi je stisnil pesti, zasikal skozi zobe. Drugi je skomignil z rameni. Pred gledališčem čaka množica. Pred blagajno se obotavljajo. Nekdo se je sklonil k novemu doščecu. Ta obstane, prebledi, molči. Nato se nerodno nasmehne in trzljaj je na njegovih ustih: »Ne, ne, Mistifikacija!« In vendar se ni povsem osvobodil grozne slutnje. Kot senca črne vesti...

Nato nenađoma: predstava odpovedana. Nešteto oči se je uprlo v majhno okence blagajne, ki se je s truščem zaprlo. Nekje so zasikala vrata. Med podboji stoji visok človek. Ustne tesno priprte, kot bi bila za njimi skrivnost. Čakamo. Tedaj so izpregovorile te ustne: »Naš kralj je...« Tam zadaj je za-

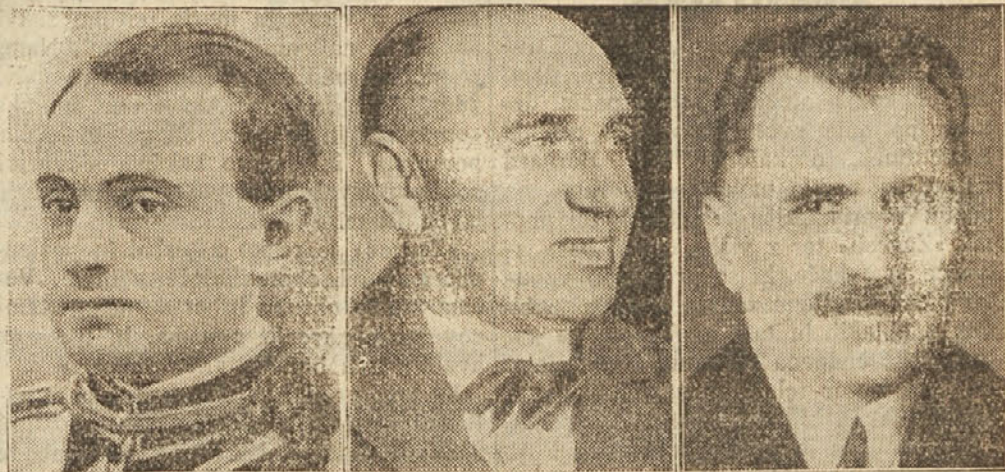
ihlela ženska: »Ne, ne, ne, ne!« ... je mrtev!

Tišina. Vsakdo bi rad nekaj izpregovoril, toda beseda jim je zastala v grlih. Molče smo se razšli.

Ulice se polnijo. Tvorijo se gručice ljudi, ki postajajo vse večje in večje. Nekje so razobesili prvo žalno zastavo. Postaren mož je stal sredi ceste in z grozo gledal v to črno znamenje. Da ste tedaj videli moža, kako je zalhtel: »Ej, bako, bako, šta su ti učinili!« K njemu je stopil naš kmečki človek. Molče mu je stisnil roko. Nato je pojasnil z ubitim glasom: »Bil je boter mojemu devetemu bratu.« In objela sta se sredi ceste...

Žena sama doma. Sin je odšel na cesto. Po gotovost. Žena išče Njegovo podobo. Končno se zazre v relief dinarskega novca: »Revček, ali si to zaslužil?« In joče. Z njo je zalhtelo nešteto žena po mestu...

Regentski svet

Regentski svet tvorijo: knez Pavle, bivši prosvetni minister dr. Radenko Stanković in ban savske banovine dr. Perović. Njihovi namestniki pa so: general Tomić, komandant mesta Beograda in senatorja Jovan Banjanin in Petar Zec.

Louis Barthou

Nit življenja je bila obenem s smrtjo našega Velikega Kralja pretrgana tudi francoskemu velikemu državniku in prijatelju Jugoslavije, zunanjemu ministru Louisu Barthouju. Zločinska roka mu je končala življenje, plodonosno in uspehov polno. Z njegovo smrtjo je legel v grob eden najznamenitejših francoskih in svetovnih politikov in najiskrenejši prijatelj Jugoslovancev.

Njegova življenska pot je slična ljudem, ki jim je usoda namenila, da se po težki in trnjevi poti povzpnejo do mest, kjer potem s svojo pridno-

stjo in umom služijo domovini in vsemu človeštvu. Tak je bil tudi veliki pokojnik. Iz naroda vzišli politik, ki je delal vedno za interese svoje države. V službi domovine je ostal do zadnjega trenutka, ko je poln novih načrtov moral položiti svoje življenje na oltar Francije ob strani Velikega zavezniškega kralja.

Obenem z večnim spominom na našega Velikega Kralja, bo v vseh jugoslovanskih srcih živel tudi večni spomin na velikega in iskrenega prijatelja Jugoslovancev!

Noč. Ljudje niso legli k počitku. Ker so se pozaprlje vse kavarne in zabavišča, se zbirajo po cestah ali stanovanjih. Sede pred radioaparati. Ljubljana ne javlja. Odlasla. Čakanje se izpreminja v nervoznost. Nervoznost raste...

Jutro. Neprijazno deževno vreme. Maribor se je odel v črno. Vse mirno. Toda ta mir je le zunanji. Skoraj pridržan nemir...

Ob devetih se na cestah zopet pojavijo dijaki. Dans je prešeren smeh izginil z njihovih ust. Sole so do nadaljnjega zaprte.

Gledališče in kino sta odpovedala vse predstave...

Ob vsaki uri ubito zvone zvonovi...

Poldne. Prvi časopisi so izšli. Ljudje trgajo črno obrobljene posebne izdaje prodajalcem iz rok. Vse here...

Črna vest raste kot požar. Preko predmestja je zajela deželo. Morda že danes, jutri gotovo, bo slednja slovanska kočja prižgala svečo, kot da bi imeli mrliča v hiši...

Fr. Ž.:

Iz popotnega dnevnika

Meštrović

Kotor. Pravkar sva se vrnila iz Lovcena, najvišjega vrha Črne Gore, deloma po kozjih stezicah preko pečin, deloma po onih svetovno znanih cestnih serpentinah, o katerih trdi Bernard Shaw, da nudijo najlepšo panoramo na svetu. V pristanišču je bil usidran parnik »Zagreb« ter z viška motril bele jadrnice in čolnice, ki so križali po vzvalovanem morskem zalivu. Lovčen je bil ves v oblakih in tam za Trojico je grmelo. Nič čudnega se nama ni to zdelo. Saj ima Kotor relativno največ padavin v Jugoslaviji.

Na obali se je zbralo polno potnikov. Omahovali so, naj se li vkrajo ali pa počakajo ugodnejšega vremena. Poseb-

no so jih begali turisti, ki so pravkar pripluli z visokega morja ter jim slikali »boro« z najtemnejšimi barvami. Nama se je pridružil nek češki študent: »Na zdar! To byla bora! Ale je neni morskno nemocen.« In je pripovedoval v češčini pomešani iz bogve kakšnih slovarjev pobrano hrvaščino o velikanskem neurju izven Boke.

»Zagreb« je resko zapiskal in poslednjič povabil obotavljajoče potnike. Večina mu je obrnila hrbet, le nekaj Nemcev se je ukrcalo z nama. In ti so se hvalili: »Ich bin ein alter Seebär.«

Ko smo pripluli do Ercegnova in je našo ladjo vrtelo kot lupino, so se poskrili v svojih kajutah. Na krovu sva stala le midva in dva mlada Srba. Eden izmed njih je imel ogromno umetniško pentljo

in širokokrajni klobuk, drugi je bil skromnejši v svojih poklicnih insignijah. »Gotovo umetnika!« sva si dejala. Predstaviva se. Res! Oni s pentljo je bil srbski kipar »moderne struje«, drugi »literat po poklicu«. Ko sta v naju spoznala umetnost razumevajoča človeka, sta pričela z lastnim hvalisanjem, kot je to pač navada pri vseh umetnikih »minorum gentium«.

Komaj smo zapustili Boko, se je pričelo temniti in deževati. Pod nami so se lomili valovi. Včasih so preplavili ves krov. Proti zapadu se je nekoliko zjasnilo. In tedaj smo opazili pred nami mogočen voden lijak, kot steber, ki se je izgubljal v megleni višavi. Nad nami je završalo. Trenotek nato smo bili sreli lijaka. Parnik se je nevarno nagnil. Zajeel nas je val in zdrčali smo po krovu proti ograji. Ves zasopel je planil iz palube k nam prvi častnik: »Hej, dečki!« Vsi štirje smo ležali na kupu. Polagoma smo vstali in se tipaje priplazili k nie-

mu. Zazrli smo se v njegovo od skrbi zgubano čelo. Ko je opazil naše vprašujoče poglede, se je nasmehnil, kot se nasmehne človek, ki hoče prikriti svojo zadrego. Nato je spregovoril z rezkim glasom: »Da, da, morske hlače! Nič hudega.«

Stemnilo se je, da nismo mogli spoznati drug drugega, dasi smo stali tik skupaj. Postalo nam je tesno in nehoti so se našle naše dobre roke. V tem blisk. Še eden. Kakor da bi bilo podnevi, smo ugledali krčevito obal, nekaj polotok, ki je nevarno štrkel globoko v morje. Ob skali so se razbijali valovi in se penili prav do vrha, kjer je stala majhna stavba z debelim, masivnim zidovjem. Krog nje nekaj temnih pinij. Prizor je bil v svoji hipnosti tako čudovit, da me je spreletelo po hrbtu. Oni z veliko pentljo pa je pojasnil z zaničljivim glasom: »Meštrovićev mavzolej.«

Kulturne beležke

„Hlapci“ v mariborskem gledališču

»Ali veruješ, da se duše včasih pogovarjajo med seboj?« (Cankar: Hlapci).

Druga premijera v našem gledališču so bili »Hlapci« našega, še žal vedno aktualnega »klasika Cankarja«; slika in ogledalo naših »dobrih lastnosti«: neznačajnosti, sebičnost, želje po oblasti, zavisti, hlapčevstva itd. Sredi tega blata pa nekaj bitij, slabotnih, a vendar z veliko dušo, polno poleta in odpora s fanatično ljubeznijo do resnice in pravice. Zato teptanih ljudi izven družbe. Ogledalo Cankarja samega, tega našega velikega romarja, umetnika in neuspelega politika.

Premijera »Hlapcev« je bila proslava petnajstletnega gledališkega udejstvovanja prvakinje našega teatra Elvire Kraljeve. Skrbnišek je svojo desetletnico proslavil z največjo vlogo svetovne dramske literature; Kraljeva, ta skoraj neznatna in preskromna pojava na cesti, si je izbrala v svoji skromnosti iz naše literature neznatno vlogo Lojzke za svoj jubilej. In se tem je zadela v živo. Kraljeva je Cankarjeva junakinja od Jacinte do Lojzke, od bolnega umetniškega bohemstva do neskončne materinske ljubezni; umetnica velikega stila, cel teaterski človek — a ne za kulisami. Ni potreba, da ji pišemo učene kritike. Kraljevo je treba videti in občutiti. — »Hlapci« je režiral Jože Kovič, dobro in prepričevalno, vsekakor enotnejše od »Hamleta«. Rado Nakrst je podal dober lik Jermana, toda včasih je bila vloga močnejša od igralca. Pa tudi za lirčne scene je njegov organ premalo muzikalen. Zdi se nam, da je bila režijsko premalo podčrtana scena Jermanovega preloma, ko spozna svojo nemoč ter bodočnost polaga v roke kovača Kalandra. Pavle Kovič je podal dobro neznačajnost učitelja Komarja, toda njegova protigrnja je oslabila Hvastjo, ki ga je kreiral Milan Košič. Makso Furijan kot župnik se je zavedal, da pojava sama in maska prav tako izpregovorita, kot besedilo in da so zadržani molki v kreiranju takih majestetnih vlog prepričevalnejši od patetične gestikulacije in plakatne mimike. Izrazit kovač Kalandar je bil Edo Grom. Mati Gorinskove je bila preslabotna, da bi mogla dvigniti konec drugega dejanja. Pisek, ki ga je igral Harastovič, je bil tip štajersko-ogrske pijandure. Kot tak stoodstoten, kot kranjski pijanec pa nerazumljiv. Dobri sta bili učiteljici Starčeve in Savinove.

Ostali liki so se po režiserjevi zaslugi lepo zaokrožili v celoto drame. Omega.

NARODNO GLEDALIŠČE.

Narodno gledališče v Mariboru je radi smrti Nj. Vel. kralja Aleksandra do nadaljnjega ukinilo vse predstave.

k — »Deca išče kralja Matjaža«. Delavsko prosvetno in podporno društvo »Tabor« v Ljubljani je te dni izdalo prikupno otroško igrice »Deca išče kralja Matjaža«. Delanje te igrice se odigrava v naših neosvobojenih krajih. Društvo je založilo igrice z željo, da deci v svobodni Jugoslaviji pokaže, kako hudo je našim otrokom v potujočevalnicah in

Sportni klub „Mura“ v Murški Soboti

Murška Sobotica, oktobra 1934.

je odigral tudi tenis-turnir med SK »Muro« in Dol. Lendavo, katerega je sodil sodnik iz Madžarske v madžarskem jeziku. To se je tako dopadlo nekaterim odbornikom »Mure«, da je eden njih z glasnim vzklikom dal duška veselju: »Vendar enkrat sodnik, ki sodi v madžarskem jeziku!«

Zaenkrat naj bo dovolj teh par dejstev. Ko pa bo SK »Mura« ovrgla ta dejstva in dokazala, kak pobornik nacionalne misli je, bomo prišli na dan s še lepšimi dejstvi.

Jugoslovanska omladina!

Umri Ti je Tvoj Kralj — Tvoj Voditelj! Ni je strašnejše novice, ki bi zadela naše srce, kakor je bilo včerajšnje poročilo: Aleksander I. Ujedinitelj, Kralj Jugoslava, ni več med živimi.

On, ki je toliko ljubil Svojo Domovino!

On, ki se je vse Svoje življenje boril, da bi iz male Srbije zrastle velika in močna Jugoslavija. — On je moral pasti: O groza — od roke enega Svojega naroda, za katerega je z vsem Svojim srcem živel.

Omladina, Na Tebe je polagal Aleksander I. vso težo in sladkost naše svetle bodočnosti, Tebi je namenil Jugoslavijo!

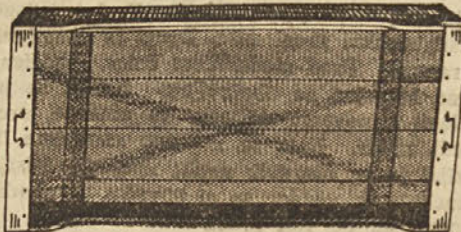
Naš Kralj nam je bil vsem in predvsem nam, Omladini. V njem smo videli, kaj pomeni Slovan, če ga vodi on. In Njega so se do smrti bali naši neprijatelji!

Aleksander I. ni več med živimi! Njegovo Telo bo sprejela zemlja, za katero se je žrtvoval. Ali Njegov Duh bo ostal večno med nami!

ALEKSANDER II. PETNAJST LETNIKOV OMLADINE BO ČUVALO TVOJO JUGOSLAVIJO!

Širite „BORBO“!

Pohištvo, vložke, tapetništvo in dekoracije

najceneje nudi

NOVAK
Maribor, Veirinjska 7
Koroška 8
Telefon 29-05

Najnovejši vzorci ikana in blaga za pohištvo, zavese in madrace

da bi tako še bolj vzljubili svojo domovino. — Igra je primerna za vsakovrstne mladinske nastope in jo prav toplo priporočam. Cena knjižice je 4 dinarje. Naroča se pri društvu »Tabor«, Ljubljana, poštni predal 308.